

Villahamenaisten ja kalastajamiesten Kihnu Virossa pitää nähdä

30.4.2024 6.00

Pärnussa kuulee usein kehuttavan merimatkan päässä olevan pikkuruisen Kihnun saaren alkuperäistä tunnelmaa. Mieleen jäävät tarinat kansallispukuisista, punaraidallisissa villahameissa kulkevista naisista ja heidän kalastajamiehistään.

Teksti ja kuvat: SEIJA VÄRE

Autolla, apostolinkyydillä vai miten?

Kihnun satamassa kannattaa mennä ensimmäiseksi pyörävuokraamoon. Polkupyörä nopeuttaa huomattavasti kulkemista apostolinkyytiin verrattuna. Kulkupeli irtoaa kymptä vuorokaudeksi ja tutkimusmatka alkaa siltä istumalta. Pikku saaren ehtii fillaroida läpikotaisin, mutta kulttuurimaiseman koko kirjoon perehtyminen vie pitemmän aikaa.

Kihnu on vetovoimainen alkuperäisyytensä vuoksi. Tähän voi eläytyä, kun kyläkaupassa asioiva pappa kokoaa ostoksensa moottoripyöränsä sivuvaunun puulaatikoon ja kaasuttaa pihassa. Vain savuvana jää hänen jälkeensä.

Saaren oma museo on visiitin arvoinen.

Kahden euron pääsymaksulle saa taatusti vastinetta. Siistissä ja mielenkiintoisessa museossa on ilo vieraillla, kun esineistö on aseteltu järjestelmällisesti; kansallispuvut ja aikanaan tärkeä elinkeino hylkeenpyynti ovat hyvin esillä. Työnäytöksessä esitellään pirtanauhan tekoa.

Hylje on ollut saarelaisille tärkeä saaliseläin ja se on kuvattu myös kunnan vaakunassa. Kirkkoon tulijoita tervehtii tiilistä muurattu kaunis portti ja nyt pyhättöä remontoidaan. Sipulikattoisen kirkon risti on kullattu, ja työn taitaja tuli Suomesta.

Kylän keskustaa komistaa erikoisen mallinen kansantalo, kunnanhallituksen kokoontumispaikka. Siellä pidetään näyttelyitä ja rakennuksessa on Kihnun raamatukogu eli kirjasto.

Tunnelmaa tien päällä

Kun on polkenut neljä kilometriä rauhallista hiekkatietä saaren keskustasta majakalle ihmetyttää, miten paljon pieneen saareen mahtuu peltotilkkuja ja rauhallisia metsiköitä. Majakan seutuvilla ei näy ristinsielua, joten siellä voi rauhassa poimia kesän ensimmäiset vastakypsyneet ahomansikat. Ruusupensaat kukkivat rannan tuntumassa ja rantaniityllä märehitii muutama lammas. Kesäkuisen sunnuntaiaamun leppeästä tunnelmasta tulee mieleen nostalginen 1960-luku. Jos ei muusta, niin ainakin tien varren vastaniitetyn heinän tuoksusta sekä ei-ihan-viimeistä-huutoa edustavista maatalouskoneista.

Kapealla soratiellä ei juuri vastaantulijoita ole, tosin vastaan voi körötellä vaikka kuorma-auto lastinaan lavallinen matkailijoita. Eteen voi tupsahtaa myös juuri ja juuri kasassa pysyvä pieni traktori, joka kaikeksi ihmeeksi kuljettaa kolmea miestä?

Kalastajakaksikko suuntaa apajilleen lokin seuratessa paattia. Sivuvaunullinen moottoripyörä jää rannalle odottamaan saalista kyytiin otettavaksi. Matkan varrella ohitetaan myös Kihnun lentokenttä. Kesäaikaan siellä ei ole ruuhkaa, sillä kentällä on enemmän tuorerehupaaleja kuin ilma-aluksia.

Pyöräretkellä on poikettava savustamolla ja maukas savukampela pitää tiellä loppumatkan.

Jäätie ja rantatie

Kihnulla on useita pieniä majoituspaikkoja ja leirintäalue. Kortteeri valitaan vanhasta kolhoosiajan heinien mittaustalosta. Sen omistaa Kihnun kunnanvaltuuston puheenjohtaja **Paal Polluste** yhdessä vaimonsa, kunnansihteerin Heldyn kanssa. Majatalo on mukana Romanttinen rantatie -matkailuhankkeessa. Idyllisellä saarella vierailee noin 20 000 matkailijaa vuosittain, suurin osa virolaisia.

Matkailusesonki painottuu loppukesään, jolloin meri lämpenee.

Elämysmatkailijalle Polluste suosittelee lentomatkaa Kihnulle talvella. Hänen mielestään itse matka on jo erikoinen kokemus. Talvikelillä saarelle pääsee myös jäätietä autolla 15 minuutissa.

- Kihnussa on parasta saari itsessään, Polluste sanoo.

Hän asui kouluaikanaan Pärnussa ja yliopistovuosinaan Tallinnassa, missä myös työskenteli opiskelun jälkeen jonkin aikaa.

- Se oli minulle liikaa. Liian paljon ihmisiä, autoja, melua ja turhaa kiirettä.

Heldy Polluste on ylpeä siitä, että hänessä virtaa kihnulaista kalastajaverta. Hän viihtyy kotisaarellaan ja kertoo siitä mielellään muillekin.

- Olen syntynyt täällä, myös perheeni ja ystäväni ovat täällä - olemme samasta elinympäristöstä kotoisin.

Matkamuistoksi henkilöhistoriaa

Käsityökioskissa on tarjolla myös mielenkiintoista matkalukemista myös suomeksi. *Kihnulaisten uskomattomat seikkailut merellä ja maalla* -kirja valottaa kuuden paikallisen henkilön historiaa ja vie lukijan legendaarisiin menneitten aikojen tapahtumiin. Mielenkiintoista on perehtyä muun muassa **Naadan Jukun** (1898-1982) hylkeenpyyntireissun päiväkirjaan vuodelta 1952. Hän kertoo siinä selviytymistarinansa vietettyään viikon murenevalla jäälautalla poikansa ja koiransa kanssa.

Kihnun kunniakansalainen **Mark Soosar** kertoo kirjan esipuheessa saaren hyväksymisestä kulttuuriperintöluetteloon.

- Valitettavasti esivanhempien tavat ja kokemukset alkavat unohtua, sillä työpaikkojen puute ja maaseudun tyhjentyminen näkyvät myös Kihnussa. Useat asukkaista ovat muuttaneet leivän perässä mantereelle ja monet ulkomaille. Nuoria kihnulaisia on töissä Suomessa, Norjassa, Australiassa ja jotkut ovat jopa arabialaisten öljysheikkien palveluksessa.

Kätevä menopeli vaikka kalojen kuljetukseen.

Kun Unescossa vuonna 2003 havaittiin tämän omaperäisen kulttuurisaarekkeen alkavan liueta globalisoinnin kattilaan, kihnulaisten poikkeuksellisen kauniit käsityöt, kansallispukeperinne, ikäkaikset häämenot ja Kihnun laulava kieli päätettiin ottaa maailman kulttuuriperintöluetteloon. Päätös antoi Kihnun 500 asukkaalle ja Manijan (Manilaid, virokki Manija, on pieni saari Kihnun ja Töstamaan niemen välillä) 30 asukkaalle uskoa siihen, että pieni ja poikkeuksellinen maailma on mahdollista pitää hengissä.

Kommentti

Kihnulla aika tuntuu pysähtyneen. Aurinkoisena kesäpäivänä pyöräillessämme poikkesimme ostamaan jäätelöt kyläkaupasta. Myyjä tuli omalta puoleltaan eli kauppa sijaiti kodin pihapiirissä.

Pihaan oli pysäköity hellyttävän näköinen sivuvaunullinen moottoripyörä. Tunsimme itsemme tosi kihnulaiksi, kun pihaan poikennut virolainen matkailija kyseli meiltä tietä. Kaupan tunnelmasta tuli mieleen entisajan kyläkauppa, jolloin ei haitannut, oliko kauppa auki vai kiinni. Jos se oli kiinni, sisään pääsisi sisäoven kautta. Voi noita aikoja.

Jokaisen keski-ikäisen olisi hyvä joskus kokea tällaisia nostalgisia tunnelmia.

Samanlaisia aistimuksia kokee myös käsityöpuodissa. Kansallispukeinen myyjä tuli juuri heränneen näköisenä pihapiirin kioskiansa. Siellä oli myytävänä kihnulaisten ahkerien naisten talven tuotoksia: suloisen kukikkaita lasten takkeja sekä vauvanmyssyjä. Niitäkin näimme museossa. Jopa kansallispuvun villahameita oli kaupan.

FAKTAT KIHNU

• Viroon kuuluva Kihnun saari sijaitsee Riianlahdella Itämerellä. Etäisyys Pärnusta on 41 km, Ruhnu-saaresta 60 km ja Riista 123 km. Lähin asutus on Töstamaan kuntaan kuuluvalla Manilaidin saarella 7,5 km päässä rannikolta. • Pikkuruisella, pinta-alaltaan vain 16,8 neliöisellä saarella on neljä kylää: Lemsi, Linaküla, Rootsiküla ja Sääre.

• Saarella asuu noin 500 henkeä.

• Kihnussa on kirkko, majakka, museo, kunnantalo ja lentokenttä. Satama sijaitsee saaren itäosassa Lemsissä.

• Saarelle kulkee kesäisin aluksia muun muassa Munalaidin satamasta Töstamaalta ja Pärnusta.

• Romanttinen Rantatie eli romantiline rannatee on pärnumaalaisten EU-rahoituksen avulla aikaansaama matkailureitti. 250 kilometrin pituinen rantaviiva poikkeaa myös Kihnun saarelle ja sisämaahan, missä näkyy merkkejä Itämeren entisestä rantaviivasta. Reitti kulkee kymmenen kunnan alueella.

• Kihnu tunnetaan punakirjavista kansanpuvuistaan, joita naiset käyttävät edelleen. Perinteet ovat säilyneet saarella pitkään saaren eristäytyneisyyden vuoksi.

• Saaren kulttuuri on valittu Unescon aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon. Elinkeinoja on kalastus ja matkailu. Hylkeenpyynnin historia on hyvin esillä paikkakunnan museossa.

• Suomeksi! Kihnun Kultuuri Instituut -säätio on julkaissut vuonna 2011 ensimmäisen suomenkielisen kirjan Kihnun saariston asukkaista (*Kihnulaisten uskomattomat seikkailut merellä ja maalla*).

Kihnussa aika pysähtyy tai ainakin hidastuu ja saari henkii nostalgista tunnelmaa.

Kihnun majakka on tehty vuonna 1864 Englannissa valmistetuista osista.

Entinen kolhoosin mittahuone tarjoaa eksoottista majoitusta kolmessa kerroksessa.

Romantiline rannatee -hankkeen avulla on syntynyt muun muassa mainio matkailukartta Pärnunmaan rannikosta.

Näissä maisemissa sielu lepää.